

OGRODY ZOOLOGICZNE

Ogrody zoologiczne mają długą historię, sięgającą starożytności. Już 2000 lat p.n.e. znane były w Chinach, Egipcie i Asyrii, stanowiąc zwykle rozrywkę i obiekt dumy władców, podobnie zresztą jak w wiekach późniejszych. Taki zwierzyniec miał też w Polsce król Jan III Sobieski. Usytuowany był w Wilanowie i trzymano w nim wiele gatunków egzotycznych.

Najstarszym ogrodem zoologicznym na ziemiach polskich jest Ogród Zoobotaniczny w Toruniu, założony w 1797 r. z inicjatywy botanika i dr. med. Johanna Gottlieba Schultza. Początkowo działał jako ogród botaniczny z niewielką, stale rozbudowywaną częścią zoologiczną. Najstarszym ogrodem stricte zoologicznym jest Ogród Zoologiczny we Wrocławiu założony w 1865 r. i przejęty w 1945 r. przez Polaków. Natomiast najstarszym ogrodem założonym od początku w Polsce jest Ogród Zoologiczny w Poznaniu, założony w 1874 r. Największą placówką tego typu w kraju, zajmującą powierzchnię 136 ha, jest ogród w Gdańsku-Oliwie.

Ideę ochrony gatunkowej zwierząt poprzez działalność ogrodów zoologicznych na terenie Polski propagował po II wojnie światowej dr wet. inż. Antoni Gucwiński (w latach 1965-2006 dyrektor naczelny wrocławskiego ZOO) wraz z żoną Hanną, którzy na antenie Telewizji Polskiej prowadzili popularny program „Z kamerą wśród zwierząt”.

Najbardziej liczące się ogrody zoologiczne z całej Europy skupia Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (EAZA). W Polsce do EAZA należy 10 największych ogrodów, spełniających normy i wymogi EAZA – w Chorzowie, Gdańsku, Krakowie, Łodzi, Opolu, Płocku, Poznaniu, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu.

REGULAMIN ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ PTTK „MIŁOŚNIK OGRODÓW ZOOLOGICZNYCH” (MZOO)

I. POSTANOWIENIA WSTĘPNE

1. Odznaka Krajoznawcza PTTK „Miłośnik Ogrodów Zoologicznych” (zwana dalej MZOO) została ustanowiona w 2008 r. – „Roku przyrody w PTTK” i jest nadawana przez Oddział Wolski PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie w celu zachęcenia turystów, szczególnie dzieci i młodzieży do zwiedzania polskich ogrodów zoologicznych oraz popularyzacji wiedzy i budzenia zainteresowań przyrodniczych wśród społeczeństwa.
2. Ustanawia się trzy stopnie MZOO, które można uzyskać jedynie w podanej kolejności:
  - Brązowa,
  - Srebrna,
  - Złota.
3. Wygląd, wymiary oraz materiał, z jakiego jest wykonana MZOO określa Oddział Wolski PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie.

II. WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

1. MZOO może zdobyć każdy kto spełni warunki określone niniejszym Regulaminem, również nie będąc członkiem PTTK. Nie ma ograniczeń wiekowych.
2. Osoby niepełnoletnie mogą zdobywać MZOO tylko pod opieką osób dorosłych.
3. Czas zdobywania poszczególnych stopni MZOO nie jest ograniczony.
4. Wyższe stopnie MZOO można zdobywać bezpośrednio po spełnieniu wymagań na stopień niższy odznaki.
5. Ogrody zoologiczne zwiedzone ponad normę, ustaloną dla danego stopnia MZOO, będą zaliczane na poczet odznaki wyższego stopnia.

6. Dopuszcza się zaliczenie na poczet MZOO udokumentowanych ogrodów zoologicznych zwiedzonych przez turystę przed ustanowieniem MZOO i wejściem w życie Regulaminu, w liczbie do 50% na każdy stopień odznaki.
7. Dokumentacja, o której mowa w pkt. 6. powinna być sporządzona zgodnie z zasadami zawartymi w rozdz. IV. Honorowane będą wszystkie potwierdzenia uzyskane przez turystę w toku zdobywania innych odznak, np. w formie kserokopii odpowiednich stron w książeczkach-kronikach tych odznak.

III. WARUNKI SZCZEGÓLWE

1. Podstawą przyznania MZOO jest zwiedzenie ustalonej dla danego stopnia odznaki liczby ogrodów zoologicznych wymienionych w załączniku do Regulaminu.
2. MZOO można zdobywać w czasie wycieczek, tylko na terenie ogrodów zoologicznych w Polsce, przestrzegając zasad korzystania z terenu ZOO, określonych regulaminami wydawanymi przez dyrekcje ogrodów zoologicznych.
3. MZOO zdobywa się zwiedzając określoną w tabeli liczbę ogrodów zoologicznych uczestnicząc w indywidualnych wędrownkach oraz zbiorowych imprezach turystyczno-krajoznawczych.

Stopień MZOO	Wymagana liczba ogrodów
Brązowy	4
Srebrny	6
Złoty	8

4. Kolejność i dobór zwiedzanych ogrodów zoologicznych jest dowolna.
5. Ogrody zoologiczne zaliczone na jeden stopień MZOO nie są zaliczane na wyższe stopnie odznaki.
6. Punkty uzyskane podczas zdobywania MZOO mogą być jednocześnie zaliczone na inne odznaki krajoznawcze i odznaki turystyki kwalifikowanej pod warunkiem spełnienia wymagań zawartych w regulaminach tych odznak.

IV. ZASADY POTWIERDZANIA ZADAŃ

1. Podstawą do ubiegania się o przyznanie MZOO jest książeczka-kronika, wykonana samodzielnie przez zdobywającego odznakę w dowolnej formie.
2. Dopuszcza się elektroniczną wersję książeczki-kroniki zapisaną na dowolnym nośniku pamięci masowej, np. na płycie CD-R, DVD-R, BD-R, lub w pamięci USB (pendrivie), a także udostępnienie dokumentacji zdobywanej odznaki w inny sposób np. przesłanie e-mailem, lub wskazanie linku do odpowiedniego pliku na dysku zewnętrznym.
3. W książeczce-kronice należy sporządzić wykaz odbytych wypraw, który powinien zawierać datę wycieczki, nazwę zwiedzanego ogrodu zoologicznego, potwierdzenia terenowe lub członków kadry programowej PTTK (przodownicy, przewodnicy, instruktorzy wg posiadanych uprawnień, organizatorzy turystyki – tylko jeżeli byli obecni na danej wycieczce) oraz instruktorów harcerskich, nauczycieli i kierowników wycieczek. Honorowane będą również odciski pieczęci ze zwiedzanych ogrodów zoologicznych oraz bilety wstępu.
4. Potwierdzenia, o których mowa w pkt. 3. można zastąpić opisem ogrodu zoologicznego, samodzielnie wykonaną fotografią, lub fotografią turysty na tle zwiedzanego obiektu.
5. Z obowiązku uzyskania potwierdzeń zwolnieni są wszyscy członkowie kadry programowej PTTK: przewodnicy, przodownicy i instruktorzy oraz organizatorzy turystyki (należy podać rodzaj uprawnień i nr legitymacji).

6. Z zapisów w książeczce-kronice musi jednoznacznie wynikać, że ubiegający się o MZOO osobiście oglądał i poznał obiekty wymagane regulaminowo.

V. WERYFIKACJA I PRYZNANIE ODZNAKI

1. W celu weryfikacji i przyznania MZOO, książeczkę-kronikę należy przesłać na adres korespondencyjny: Roman Henryk Orlicz, ul. Monte Cassino 3 m. 19, 01-121 Warszawa – załączając zaadresowaną kopertę zwrotną na list polecony (bez znaczków) oraz wymaganą opłatę za przesyłkę i odznakę lub potwierdzenie dokonanej wpłaty.
2. Zweryfikowana książeczka-kronika jest zarazem legitymacją posiadanej MZOO i uprawnia do jej nabycia i noszenia.
3. MZOO przyznawana w trybie regulaminowym jest odpłatna.
4. MZOO można nabyć w wyżej wskazanym miejscu osobiście, lub drogą pocztową. Opłaty pokrywa zamawiający.
5. Ewidencję zweryfikowanych i przyznaczonych odznak prowadzi Komisja Weryfikacyjna MZOO.
6. Zarząd Oddziału Wolskiego PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie może w drodze uchwały przyznać osobom szczególnie zasłużonym dla turystyki i krajoznawstwa oraz ochrony przyrody MZOO w dowolnym stopniu honorowo z pominięciem przepisów dotyczących trybu jej zdobywania.
7. MZOO przyznaną honorowo wręcza się wraz z pamiątkowym dyplomem bezpłatnie.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zdobywanie MZOO odbywa się na własny koszt i ryzyko. Oddział Wolski PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie nie ponosi żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody, których można doznać w trakcie zdobywania MZOO, jak również za szkody wyrządzone przez zdobywającego odznakę osobom trzecim.
2. Interpretacja niniejszego Regulaminu należy wyłącznie do Komisji Weryfikacyjnej OK PTTK „Miłośnik Ogrodów Zoologicznych” powołanej przez Zarząd Oddziału Wolskiego PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie.
3. Decyzje Komisji Weryfikacyjnej MZOO wydane w zakresie jej działania są ostateczne.
4. Regulamin został uchwalony przez Zarząd Oddziału Wolskiego PTTK im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie w dniu 26 kwietnia 2021 r. i obowiązuje od dnia 1 maja 2021 r. Tym samym traci moc Regulamin MZOO z dnia 5 maja 2008 r.
5. Odznaki zdobyte przed dniem 1 maja 2021 r. zachowują swoją ważność.
6. Osoby, które zaczęły zdobywać MZOO według Regulaminu z 5 maja 2008 r. mogą kontynuować zdobywanie danego stopnia odznaki na poprzednio obowiązujących zasadach. Przy zdobywaniu kolejnych stopni MZOO obowiązują zapisy niniejszego Regulaminu.

Regulamin opracował Roman Henryk Orlicz – Instruktor Krajoznawstwa Polski (IKP), Instruktor Ochrony Przyrody (IOP) i Przewodnik Turystyki Pieszej (PTP) II st.

Wszelkich informacji o odznace udziela autor, tel. (+48-0) 501-094-576, e-mail: romi@o2.pl.

**ZAŁĄCZNIK NR 1
DO REGULAMINU OK PTTK „MIŁOŚNIK OGRODÓW ZOOLOGICZNYCH”**

WYKAZ OGRODÓW ZOOLOGICZNYCH W POLSCE

1. Ogród Zoobotaniczny w Toruniu, ul. Bydgoska 7 (woj. kujawsko-pomorskie) – założony w 1797 r. (najstarszy w Polsce).
2. Miejski Ogród Zoologiczny we Wrocławiu, ul. Zygmunta Wróblewskiego 1-5 (woj. dolnośląskie) – założony w 1865 r.
3. Ogród Zoologiczny w Poznaniu (woj. wielkopolskie):
  - a) Stare ZOO, ul. Zwierzyniecka 19 – założone w 1874 r.
  - b) Nowe ZOO, ul. Krańcowa 81 – założone w 1974 r.
4. Ogród Zoologiczny im. Stefana Milera w Zamościu, ul. Szczepieszka 12 (woj. lubelskie) – założony w 1919 r.
5. Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie, ul. Ratuszowa 1/3 (woj. mazowieckie) – założony w 1926 r.
6. Ogród Zoologiczny w Krakowie, ul. Kasy Oszczędności Miasta Krakowa 14 (woj. małopolskie) – założony w 1929 r.
7. Ogród Zoologiczny w Opolu, Wyspa Bolko, ul. Spacerowa 10 (woj. opolskie) – założony w 1930 r.
8. Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi, ul. Konstantynowska 8/10 (woj. łódzkie) – założony w 1938 r.
9. Miejski Ogród Zoologiczny w Płocku, ul. Norbertańska 2 (woj. mazowieckie) – założony w 1951 r.
10. Miejski Ogród Zoologiczny „Wybrzeża” w Gdańsku-Oliwie, ul. Karwieńska 3 (woj. pomorskie) – założony w 1954 r. (największy w Polsce).
11. Śląski Ogród Zoologiczny w Chorzowie na terenie Parku Śląskiego [d. Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku im. gen. Jerzego Ziętka], ul. Promenada gen. Jerzego Ziętka 7 (woj. śląskie) – założony w 1954 r.
12. Ogród Zoologiczno-Botaniczny w Braniewie, ul. Botaniczna 1 (woj. warmińsko-mazurskie) – założony w 1959 r.
13. Akcent ZOO w Białymstoku, Park Konstytucji 3 Maja (woj. podlaskie) – założony w 1963 r.
14. Akwarium w Gdyni, al. Jana Pawła II 1 (woj. pomorskie) – założone w 1971 r.
15. Ogród Zoologiczny w Nowym Tomyślu, ul. Topolowa 11 (woj. wielkopolskie) – założony w 1974 r.
16. Fokarium Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu, ul. Morska 2 (pow. pucki, woj. pomorskie) – założone w 1977 r.
17. Ogród zoologiczny w Lesznie w Parku Tysiąclecia, ul. 17 Stycznia (woj. wielkopolskie) – założony w 1977 r.
18. Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy [d. Ogród Fauny Polskiej] w Leśnym Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”, ul. Gdańska 173-175 (woj. kujawsko-pomorskie) – założony w 1978 r.
19. ZOO Safari w Świerkocinie k/Gorzowa Wielkopolskiego, Świerkocin 7a (gm. Witnica, pow. gorzowski, woj. lubuskie) – założone w 1996 r.
20. Leśny Park Niespodzianek w Ustroniu, w Beskidzie Śląskim, ul. Zdrojowa 16 (pow. cieszyński, woj. śląskie) – założony w 2002 r.
21. Park Dzikich Zwierząt Kadzidłowo im. prof. Benedykta Dybrowskiego w Puszy Piskiej, na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego (gm. Ruciane-Nida, pow. piski, woj. warmińsko-mazurskie) – założony w 2004 r.
22. Łosiowa Dolina k/Ostrzyc na Kaszubach (gm. Somonino, pow. kartuski, woj. pomorskie) – założona w 2006 r.

23. Ogród Zoologiczny Dolina Charlotte w Strzelinku k/Słupska, Strzelinko 14 (gm. Słupsk, pow. słupski, woj. pomorskie) – założony w 2006 r.
24. ZOO Łączna [d. ZOO Farma], Łączna 25 (gm. Mieroszów, pow. wałbrzyski, woj. dolnośląskie) – założone w 2006 r.
25. Ogród Zoologiczny Canpol w Sierocznym k/Człuchowa w Borach Tucholskich, Sierocznym 4a (gm. Człuchów, pow. człuchowski, woj. pomorskie).
26. Ogród Botaniczno-Zoologiczny Egzotarium w Sosnowcu, na terenie parku miejskiego im. por. pil. Jana Rusińskiego, ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 116 (woj. śląskie).
27. ZOO Safari w Borysowie k/Poddębic, Borysew 25 (gm. Poddębice, pow. poddębicki, woj. łódzkie) – założone w 2008 r.
28. Oceanarium w Międzyzdrojach, ul. Bohaterów Warszawy 16B (pow. kamieński, woj. zachodniopomorskie) – założone w 2011 r.
29. Akwarium w Gliwicach, ul. Aleksandra Fredry 6 (woj. śląskie) – założone w 2013 r.
30. Ogród Zoologiczny w Lubinie, Park Wrocławski [wejście od ul. Ignacego Jana Paderewskiego] (woj. dolnośląskie) – utworzony w 2014 r.
31. Zoo Leśne Zacisze w Lisowie, ul. Wigwizdów 6 (gm. Morawice, pow. kielecki, woj. świętokrzyskie) – założone w 2016 r.
32. Akwarium Oceanika w Kompleksie Świętokrzyska Polana w Chrustach k/Kielc, ul. Laskowa 95 (gm. Zagnańsk, pow. kielecki, woj. świętokrzyskie) – założone w 2016 r.